

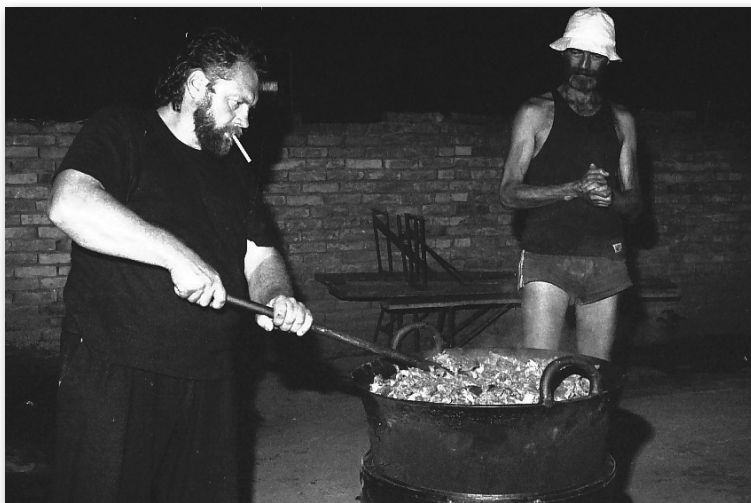
■ ■ ■ A TANYASZÍNHÁZ ■

Olvasom, hogy a Tanyaszínház életében a tavalyi év óriási áttörés volt a Kavillóban megvásárolt kis ház révén. Magyar Attila, a színház vezetője hangsúlyozta ezt egy nemrég vele készült interjúban. Akik tudják, hogy milyen nehéz, megpróbáltatásokkal terhes évek maradtak eddig a Tanyaszínház mögött, hogy létéért, megmaradásáért, évről évre meg kellett küzdenie, azok mindenképpen megértik a Magyar Attila által hangsúlyozott mondat jelentőségét. A kis kavillói házat ott a tanyavilág embermelegségű csendjében Thalia templomává avatta/avatja az a szellemiség, amely az első naptól kezdve a Tanyaszínház létét, ars poeticáját meghatározta. Ennek a barátságos, kedves kis háznak, immáron Templomnak, azonban nemcsak jelképes jelentősége van/lesz, nemcsak a maga különlegességével, rendhagyó környezetével igyekszik majd művelődési életünkben helyet szorítani magának, hanem azzal a tartalmas szellemi sokszínűséggel is, amely majd belőle kisugárzik. Mert amikor Magyar Attila az említett interjúban az épület felújításáról beszél, így fogalmaz: „...reméljük, hogy 2007-ben, amikor harmincadik születésnapját ünnepli majd a vándorszínház, kellőképpen felavathatjuk, és a saját portánkon tarthatjuk meg a bemutatót. Szóval másfél év áll rendelkezésünkre, hogy elfogadható állapotba hozzuk a Tanyaszínház alkotóházát!” Egy sokszínű szellemiséget sugárzó gondolat, elképzelés megvalósítása is megteremtődik a Tanyaszínház alkotóházának létrehozásával.

Az ekhós szekér elindul

Amikor a Tanyaszínházról beszélünk, óhatatlanul a magyar vándorszínészet hőskora jut eszembe. Sok a közös vonás, a hasonlatosság, hiszen elődeink is, több mint kétszáz évvel ezelőtt, lelkes társulatokká kovácsolódva egyik faluból vagy városból a másikba vándoroltak, és színekben, pajtákban, összetákolt kocsmái színpadokon játszottak. A vándorszínészet – olvasható a *Színházi Kislexikonban* – 1790-től, Kelemen László első magyar színtársulatának megalapításától bontakozott ki, s 1815–1837 között a magyar színjátszás egyetlen formája volt. Aztán, ha már a hasonlatosságról beszélek, akkor például a „kalapozást” is megemlíthetném, ami ugye a Tanyaszínház egyik „jellegzetessége”, de ez a „jellegzetesség” a vándorszínészet hőskorában sem volt ismeretlen fogalom, csupán más formában „alkalmazták”. Szigeti József, a Nemzeti Színház valamikori tagja (1844-ben kerül a színházhoz) *Egy színész naplója* című könyvében ezt írja: „Este hat órakor kinyitottuk Thalia templomát, és ajtaja elé fölállítók annak oltárát, melyre a művészetimádó közönség fölrahasssa kegyes áldozatát. Állott pedig ezen oltár egy összekötözött lábú, rozszant deszkaasztalkából, és a reáalkalmazott nagy, kétfülű, kerek kosárból! Szerencsénk jó fordulatot vőn, mert midőn a kezdés órája közel volt, egymást érte a sok érdemes látogató, volt sonka, szalonna, liszt, kolbász, túró, bab, zsír, lencse, tejföl. A lányok, nem tudom, miért, kivétel nélkül mindannyian csak tojást hoztak!”

Soltis Lajos főzi szokásos bográcsosát a Tanyaszínház bemutatójára, a háttérben Szilágyi Nándor

■■■

Hogy a Tanyaszínház célját, feladatát miben látták annak megálmodói, azt egy 1978-ban megfogalmazott és a sajtóban megjelent kiáltvány (annak nevezem) néhány mondatával igyekszem szemléltetni: „Mi, az Újvidéki Művészeti Akadémia hallgatói összefogtunk azzal a szándékkal, hogy a színházat olyan helyekre vigyük el, ahol a művészet ilyen fajtájával egyáltalán nem vagy csak alig találkoztak az emberek. Kis falvak, települések, tanyacsoportok látogatását tűztük ki célul!” Az említett kiáltványt Kovács Frigyes írta alá (s abban az induló kis csoportban ott volt még: Czifra Erika, Hernyák György, Tallós Zsuzsa, Földi László, Szirácki Kati, Kelemen Eta, Csirmaz Margit, Horváth Géza).

Hogy a Tanyaszínház mindjárt a kezdet kezdetén a világosan megfogalmazott elképzelésével, melynek ugye nem egy eleme a magyar vándorszínészet hőskorában is fellelhető volt, nemcsak megkapaszkodott, hanem határozott formában igencsak beépült művelődési életünkbe, azt mindenekelőtt olyan művészegyéniségeknek köszönhattük, mint amilyen Kovács Frigyes és Hernyák György, valamint a későbbiek folyamán a korán elhunyt Soltis Lajos volt.

Huszonnyolc évvel ezelőtt Csantavéren kezdődtek meg a Tanyaszínház első előadásainak a próbái. A *Vásári komédiákat* (frace-okat) készítette az Újvidéki Művészeti Akadémia akkori lelkes kis csapata Hernyák György rendezőhallgató vezetésével. A bemutatót a társulat a Kavilló melletti Kispesten tartotta meg. S aztán onnan is indult el az ekhós szekér hosszú, csodálatosan szép útjára.

■■■

■■■

Kovács Frigyes többek között a következőket jegyezte fel a Tanyaszínház első, színháztörténeti szempontból is igen jelentős útjáról: „Szamarakkal vontatott ekhós szekéren vittük a színházi kellékeket, mi pedig (kilenc színész) gyalog jártuk a falvakat, naponként egy vagy két előadást tartva. Összesen háromszáz kilométert gyalogoltunk, és hozzávetőlegesen több mint négyezer ember nézett meg bennünket. Előadásainkat piactereken, futballpályákon és útszéli árkokban játszottuk!”

Azóta csaknem egy emberöltő telt el, és a Tanyaszínház éli a maga különös, sokszor a szakadék szélére került, nehézségekkel terhes, de mégis varázslatos életét.

Utak, találkozások öröme, megtartó ereje

Immáron huszonnyolc esztendeje dökög az ekhós szekér (vagy pöfög a korszerű „szekér”) ennek a mi kis világunknak az úttalan útjain. S várják Thalia temploma papjainak lelkes csapatát az eldugott, a magára maradt, magára hagyott parányi közösségek, várják az egymásra találás őszinte, megható örömeivel. Hogy tulajdonképpen mit jelent a Tanyaszínház azok életében, akik évről évre (immáron csaknem három évtizede) újra és újra visszavárják az ekhós szekérral érkezőket, azt az egyik néző így fogalmazta meg: „Nálunk három ünnep van a faluban: karácsony, húsvét és a Tanyaszínház!” Úgy érzem, hogy ez a tömör, igen érthető és világos megfogalmazás

■■■

■■■

nagyon is egyértelművé teszi a Tanyaszínház jelentőségét, amit mindenképpen jóleső érzéssel tudomásul kell vennünk! S persze arra kell törekednünk, hogy ez a rendhagyó kis színház végre rendelkezzen egy olyan állandó anyagi forrással, amely mindenképpen szükséges ahhoz, hogy a Tanyaszínház továbbléljen, hogy létjogosultsága ne kérdőjeleződjék meg minden évben.

Kavilló (Kovács Frigyes és Soltis Lajos szülőfaluja) ez ideig is meghatározó módon kapcsolódott a Tanyaszínházhoz, hiszen az ott élő kis közösség már régen befogadta, már régen az otthon melegével várja vissza évről évre a nyári bemutatóra készülők társulat tagjait. Ez a kapcsolat most, miután a Tanyaszínháznak immáron saját háza van a faluban, amelyet Thalia szerény kis templomának tekintünk, csak még jobban elmélyült.

Újra Magyar Attilát idézem, aki az említett interjúban nem titkolt elégedettséggel azt is megjegyezte, hogy: „Egyfajta előrelépés ez számunkra, biztató jel, hogy a színházat nem fújja el a szél, és megmarad az elkövetkező harminc évre is. Bízom benne, hogy továbbra is lesznek olyan lelkes és fanatikus színinövendékek, akik továbbviszik a hagyományt, hiszen a Tanyaszínház mozgatórugóját, varázsát és erejét mindenkor ők jelentették.”

A Tanyaszínház az idén is elindul majd útjára (az első- és harmadéves főiskolások Méhes György *Kir Januli* című színpadi játékát mutatják be Nagypál Gábor rendezésében), az idén is jelen lesz majd művelődési életünkben. S így lesz ez majd a jövőben is, mert mindig lesznek, akik tovább éltetik a hagyományokat.

Hét Nap, 2006. április 19. 30–31.

■■■